

## **Bakgrund.**

I Jämtlands tidning har en insändare samt ett reportage handlat om statens markstölder i Härjedalen. De stulna markerna har efter stölden upplåtits till rennäringen med i princip full äganderätt.

Efterhand som rennäringen förflyttade sina positioner söder ut har konflikterna ständigt ökat. Efter avvitrningen under andra halvan av 1850-talet överklagade samebyarna sin marktilldelning, men den avslogs och motiverades med att de blifit tilldelade mer mark än de tidigare använt sig av. Men när den första rennäringsslegen kommit beklagade sig samebyarna ånyo, men nu var det vinterbetesmarker om staten "glömt bort". Och, precis som numer, uppfylldes rennäringens önskemål och resultatet blev att 4 hela byar tvångsinlöstes till vinterbetesmark för rennäringen. Byarna var Högvålen, Ränningsvallen, Sörvattnet och Kölosen. 47.000 hektar. 1928 utökades renbetesfjällen med de stulna byarnas marker. En del markägare hade vägrat sälja och de ägde fortfarande sona ägor. Men över en natt blev dessa marker renbetesfjäll och markägarnas förfoganderätt var bortblåst och detta skedde i strid med grundlagen.

Förutom detta så hade staten, genom Ljusnedals bruk, stulit mark från bönderna i området och dessa tvingades dessutom arbeta i gruvorna eller på bruket. Efter avslutad brytning skulle marken återlämnas till de forna ägarna, men i stället fick en brukspatron behålla alltsammans och bedriva lantbruk i stället. Senare blev det konkurs och staten köpte godset, närmare 60000 hektar, men i stället för att återlämna marken utökades renbetesfjällen med de stulna markerna och en ny sameby bildades med säte i Storvallen, som numera kallas Mittådalen.

## **Ansökningar**

Med ovan som bakgrund är det lättare förstå lantbrukaren som vill ha hjälp från länsstyrelsen att få bort renarna från sin mark.

Han har gjort två ansökningar och i den ena påtalar lantbrukaren att ett tiotal renar under de senaste veckorna uppehållit sig på hans åkermark i Härjedalens kommun. Samebyn kritiserar också för sin ovilja att driva bort renarna.

Lantbrukaren menar att det är en återkommande företeelse varje år att renar vistas på åkermarken i och runt byn och han anser att samebyarna är väl medvetna om detta, men de bryr sig inte om att driva bort dessa renar från åkermarken som skall skördas.

Flera fotografier har bifogats ansökan som visar att renarna trampar ner grödan, äter av gräset och lämnar avföring i slåttervallen som ska bli foder till nötkreatur.

Den andra ansökan gäller en beteshage där nötkreatur går på bete. Där ska ett större antal renar under de senaste dagarna uppehållit sig i hagen.

– Renar lämnar avföring och urin i betesmarken. Den starka doften av urin stör djurens betesro när de går på fäbodvallen och då slutar de beta där, vilket medför bland annat mindre tillväxt, produktionsbortfall på djur som skall slaktas till hösten.

Lantbrukaren uppger att kontakter tagits med samebyn, men att dessa varit resultatlösa.

Länsstyrelsen ska nu pröva de båda ansökningarna om vitesföreläggande.

## **Lofsdalen**

En markägare i Lofsdalen lyckades få länsstyrelsen att utfärda ett föreläggande, mot samebyn Ruvhten Sijte i våras, att flytta bort renarna från sina marker. Det enda som hänt sedan dess är att samebyn skrämt bort renarna inne i byn några gånger, men inget annat. Markägaren innehar även utmark som är utmärkta fågeljaktmarker och dessa är upplåtna till en jaktarrendator, Fågeljakten börjar den 25:e augusti och just den dagen valde Ruvhten Sijte att driva renar över den marken. De använder 4-hjulingar, 6-hjulingar och motorcyklar i det arbetet. All jakt

omöjliggörs och det blir stora skador i markerna av terrängkörningen. Samma sak hände även föregående år. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet, men gör inget åt samebyns överträdelse av lagar, snarare uppmuntrar de till det.

### **Partisk myndighet**

Länsstyrelsen håller också på med en annan sak och det är att försöka få bort fäbodar i renbetesfjällen. Dels genom att höja arrenden med 1000 % eller mer och genom påtryckningar. Fäbodarna fanns där när staten dels vid avvittringen lade mark med fäbodar till renbetesfjällen och dels genom fäbodar som ligger på mark som tvångsinlöst eller som införlivats med renbetesfjällen.

Detta och mycket mer har fjällborna att kämpa emot och dessutom står tre av länets tidningar helt och fullt på rennäringens sida. ÖP, LT och TH tillåter aldrig en markägare att bemöta påståenden från samebyarna. Endast Jämtlands tidning är neutral och låter bägge sidor komma till tals.